

Σύνοψη παρατηρήσεων που κατατέθηκαν κατά τη διαβούλευση σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος «Χαρακτηρισμός των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών των «GR 2330005: Θίνες και παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Στροφυλιά, Κακόβατος»¹, «GR 2330008: Θαλάσσια περιοχή Κόλπου Κυπαρισσίας: Ακρ. Κατάκολο – Κυπαρισσία» και «GR 2550005: Θίνες Κυπαρισσίας (Νεοχώρι – Κυπαρισσία)» ως «Περιφερειακό Πάρκο Λίμνης Καϊάφα, Θινών Κυπαρισσίας και Θαλάσσιας περιοχής Κόλπου Κυπαρισσίας από το Ακρωτήριο Κατάκολο έως την Κυπαρισσία», καθορισμός ζωνών προστασίας, καθορισμός χρήσεων, όρων και περιορισμών δόμησης και ίδρυση Φορέα Διαχείρισής τους» και αφορούν ειδικά στον νότιο Κυπαρισσιακό Κόλπο

Ιστορικό

Ο Νότιος Κυπαρισσιακός Κόλπος έχει μεγάλη οικολογική αξία διότι: 1) αποτελεί τη δεύτερη σημαντικότερη περιοχή ωτοκίας στη Μεσόγειο της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, είδος το οποίο κατατάσσεται στο Κόκκινο Βιβλίο Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας ως «κινδυνεύον» και σύμφωνα με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ, είναι είδος προτεραιότητας που έχει ανάγκη αυστηρής προστασίας, και 2) φιλοξενεί εκτεταμένο οικοσύστημα θινών (οικότοποι αμμοθινών: Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες 2110, Θίνες με *Euphorbia terracina* 2220 και οικότοπος προτεραιότητας Θίνες των παραλιών με *Juniperus spp.* 2250* που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ).

Για τους ανωτέρω λόγους η περιοχή εντάχθηκε στο ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο Natura 2000, με κωδική ονομασία GR2550005 «Θίνες Κυπαρισσίας: Νεοχώρι-Κυπαρισσία». Αναφορικά με την ωτοκία της θαλάσσιας χελώνας, ο πυρήνας του βιοτόπου εντοπίζεται στην παράκτια περιοχή μεταξύ των ποταμών Νέδα και Αρκαδικού (μήκους 9,5 χλμ.), όπου καταγράφεται το 82% περίπου της φωλεοποίησης ολόκληρου του Κυπαρισσιακού Κόλπου.

Παρά την επιτυχή εκπόνηση της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (ΕΠΜ) στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE (LIFE98NAT/GR/ 5262), και την υποβολή αυτής στο ΥΠΕΚΑ τον Μάιο του 2002, η ΕΠΜ ουδέποτε εγκρίθηκε ή εφαρμόστηκε. Επιπλέον, δεν τέθηκαν στόχοι διατήρησης, ούτε λήφθηκαν συγκεκριμένα μέτρα προστασίας και διαχείρισης. Αντίθετα, σημαντικά θέματα διαχείρισης και προστασίας παρέμειναν άλυτα και είχαν ως αποτέλεσμα τη σταδιακή υποβάθμιση των οικοτόπων, καθώς και την άμεση και έμμεση παρενόχληση της ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας.

¹ Τις παρατηρήσεις στη διαβούλευση υπέβαλαν οι οργανώσεις ΑΡΧΕΛΩΝ, ΜΕΔΑΣΣΕΤ και WWF Ελλάς, οι οποίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα http://www.archelon.gr/contents/photos/File/ARCHELON_WWF_MEDASSET_7-9-2014.pdf. Με το παρόν κείμενο, η περιβαλλοντικές οργανώσεις ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, Δίκτυο Μεσόγειος SOS, Καλλιστώ, περιβαλλοντική οργάνωση για την άγρια ζωή και την φύση, Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης, Greenpeace και MOM δηλώνουν τη στήριξη τους.

Ειδικότερα, έχουν ανεγερθεί κτίσματα, έχουν ασφαλιστηστωθεί δρόμοι οι οποίοι έχουν έντονο δημοτικό φωτισμό, ενώ η παραλία του οικισμού Καλό Νερό έχει καταληφθεί σχεδόν εξ ολοκλήρου από ομπρέλες, ξαπλώστρες και ξύλινους διαδρόμους, και παρουσιάζει έντονη φωτορύπανση καθώς και σημάδια διάβρωσης. Επιπλέον, στο παραλιακό μέτωπο μεταξύ των οικισμών Ελαία και Αγιαννάκη, μήκους 2,5 χλμ., ιδιοκτησίας της εταιρίας «Νέος Κότινος Α.Ε.», διανοίχθηκαν παράνομα (βλ. Πόρισμα Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, Δεκέμβριος 2013) τα έτη 2011 και 2012 πέντε κάθετοι προς την παραλία δρόμοι που είχαν ως αποτέλεσμα την καταστροφή θινικών σχηματισμών. Ταυτόχρονα κατατέθηκαν, και εκκρεμούν, στην οικεία υπηρεσία δόμησης 47 αιτήσεις οικοδομικών αδειών, οι οποίες αφορούν την κατασκευή διώροφων οικιών με υπόγειο και πισίνα. Από αυτές, οι 43 αφορούν σε γήπεδα που παρουσιάζονται να έχουν «πρόσωπο» σε έναν από τους πέντε δρόμους (όρος δόμησης κατ' άρθρο 10 παρ. 1 Ν. 31212/2003).

Συνέπεια των παραπάνω ήταν η Ελλάδα να λάβει, τον Οκτώβριο του 2012, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Αιτιολογημένη Γνώμη (παράβαση 2011/2156) για παράβαση των άρθρων 6 και 12 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Παρά το γεγονός ότι το ΥΠΕΚΑ δεσμεύτηκε να λάβει μέτρα προστασίας για την περιοχή (το σημαντικότερο εκ των μέτρων προστασίας ήταν η έκδοση της υπ' αριθμ. 28353/24-5-2013 Υ.Α. αναστολής έκδοσης οικοδομικών αδειών, εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών και εκτέλεσης άλλων εργασιών στο παράκτιο τμήμα πίσω από τον πυρήνα ωτοκίας), η κατάσταση κατά την περίοδο ωτοκίας του 2013 δεν βελτιώθηκε διότι κανένα μέτρο για την άμεση αντιμετώπιση των οχλήσεων δεν εφαρμόστηκε.

Τελικά η Επιτροπή αποφάσισε, τον Μάρτιο 2014, την παραπομπή της χώρας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Σημειώνεται ότι στην εκκρεμούσα υπόθεση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αναφέρεται ρητά ότι το σχέδιο περί ανέγερσης 47 διώροφων οικιών με υπόγειο και πισίνα στην συγκεκριμένη οικολογικά ευαίσθητη περιοχή δεν συνάδει με τις επιταγές της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Επίσης, για την ίδια περιοχή έχει ανοίξει φάκελος από τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης, στον οποίο σημειώνεται η έλλειψη μέτρων προστασίας για τη θαλάσσια χελώνα, είδος περιλαμβανόμενο στο παράρτημα II της Σύμβασης, και για τις θίνες.²

Προς συμμόρφωση των ελληνικών αρχών με τις υποχρεώσεις της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας, το ΥΠΕΚΑ αποφάσισε την συμπλήρωση της ήδη εγκεκριμένης Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (ΕΠΜ) για τις γειτονικές Ειδικές Ζώνες Διατήρησης GR 2330005 «Θίνες και Παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Λίμνη Καϊάφα, Στροφυλιά, Κακόβατος» και GR 2330008 «Θαλάσσια περιοχή κόλπου Κυπαρισσίας, Ακρωτ. Κατάκολο – Κυπαρισσία» με την προσθήκη σε αυτήν και των περιοχών GR2550005 «Θίνες Κυπαρισσίας» και GR 2330008 «Θαλάσσια περιοχή κόλπου Κυπαρισσίας, Ακρωτ. Κατάκολο – Κυπαρισσία» (αριθμ. πρωτ. 122734/28-02-2014 απόφαση του ΓΓ Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος ΥΠΕΚΑ) .

Η σύμβαση υπεγράφη στις 28/05/2014 και ο χρόνος ολοκλήρωσης του έργου ορίστηκε σε 2 μήνες. Η ΕΠΜ και το συνοδευτικό αυτής σχέδιο Π.Δ. παραδόθηκαν στις 28/07/2014 και τέθηκαν σε δημόσια διαβούλευση την 08/08/2014 για διάστημα ενός μηνός με βάση τις προβλέψεις της κείμενης νομοθεσίας (αρθρ. 6 παρ. 7 Ν. 3937/2011).

Το Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος αφορά το σύνολο της περιοχής, δηλαδή 3 περιοχές Natura, καθώς και εκτάσεις γύρω από αυτές, ωστόσο είναι προφανές ότι η περιοχή δεν αντιμετωπίζεται ενιαία. Σε κάθε περίπτωση το παρόν κείμενο αφορά κυρίως στο τμήμα του Π.Δ. που αφορά τον Νότιο Κυπαρισσιακό Κόλπο.

² Στοιχεία σχετικά με τον φάκελο είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα

http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/nature/Bern/Institutions/Meeting_092014_en.asp

Γενικές Παρατηρήσεις επί του Σχεδίου Π.Δ.

Παρά την αποδεδειγμένη διεθνή οικολογική αξία της περιοχής ως η δεύτερη σημαντικότερη παραλία ωτοκίας της *Caretta caretta* στη Μεσόγειο, το παρόν Σχέδιο Π.Δ., προτείνει να χαρακτηριστεί ως Περιφερειακό Πάρκο σύμφωνα με τον Ν. 1650/1986 (άρθρα 18 και 19, όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 3937/2011). Με τον χαρακτηρισμό αυτό ουσιαστικά υποβαθμίζει την ανάγκη εφαρμογής μέτρων προστασίας που απαιτούνται για την «ικανοποιητική διατήρηση της κατάστασης» (σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) και επιτρέπει πλέον «νόμιμα» τη δόμηση μιας περιοχής που παραμένει μέχρι και σήμερα σε σχετικά καλή κατάσταση διατήρησης. Αντίθετα η μεγάλη έκταση και η εξέχουσα οικολογική και φυσική σημασία της περιοχής συνηγορούν στον χαρακτηρισμό της ως Εθνικό Πάρκο.

Ενώ το Σχέδιο Π.Δ. διατείνεται ότι επιδιώκει την «ακεραιότητα της προστατευόμενης περιοχής» την κατακερματίζει σε 37 ζώνες και υποζώνες, εισάγοντας μια πανσπερμία μέτρων και ρυθμίσεων που πολλάκις είναι ασαφή και δεν ακολουθούν ούτε τα καταγραφέντα επί εικοσαετία (1994-2013) στοιχεία φωλεοποίησης (αριθμός και πυκνότητα φωλιών), ούτε τις υπάρχουσες ανθρωπογενείς πιέσεις και απειλές. Η ποικιλία των ζωνών απλά καταδεικνύει την προσπάθεια του Σχεδίου Π.Δ. να παγιώσει την υπάρχουσα κατάσταση και να μετατρέψει μια φυσική περιοχή σε τουριστική/οικιστική, χωρίς καμία αξιολόγηση και δέουσα εκτίμηση των μελλοντικών κινδύνων του προστατευτέου αντικειμένου.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στο Σχέδιο Π.Δ. γίνεται αναφορά στη χρήση «υφιστάμενων» δρόμων, μη διαφοροποιώντας τους νόμιμους από τους παράνομους δρόμους και ουσιαστικά νομιμοποιώντας, για παράδειγμα, τους παράνομους δρόμους που έχουν ανοιχτεί στην ζώνη «Περιοχή Οικοανάπτυξης (ΠΟΙΚ) 4» (όπου βρίσκεται η ιδιοκτησία της «Νέος Κότινος Α.Ε.»), και για τους οποίους εκκρεμούν ποινικά δικαστήρια. Επιπλέον, δεν γίνεται καμία αναφορά στην ανάγκη λήψης διαχειριστικών μέτρων στην παραλία του Καλού Νερού, όπου τα δυνατά φύτα, τα έπιπλα θαλάσσης, οι παράνομες και κατεδαφιστέες κατασκευές επί του αιγιαλού (υπ' αριθμ. πρωτ. 3769/8-12-2011 απόφαση της Κτηματικής Υπηρεσίας Μεσσηνίας) και η έντονη ανθρώπινη παρουσία αποτελούν συνεχή απειλή για την ωτοκία.

Χαρακτηριστικό της έλλειψης σαφούς και τεκμηριωμένης κατεύθυνσης προστασίας στο Σχέδιο Π.Δ. είναι ότι η Περιοχή Οικοανάπτυξης (ΠΟΙΚ 4) βρίσκεται μεταξύ δύο Περιοχών Προστασίας της Φύσης (ΠΠΦ 3 και ΠΠΦ 4), της παραλίας ωτοκίας και του πευκοδάσους. Στην ΠΟΙΚ 4, η οποία έχει πλάτος 100-150 μέτρα επιτρέπεται ουσιαστικά δόμηση με αρτιότητα 4 στρεμμάτων με μοναδικό περιορισμό την απόσταση των μόλις 5 μέτρων (!) από τις θίνες, και ύψος κτηρίων έως 6 μέτρα. Υπενθυμίζεται ότι η ΠΠΦ3 περιλαμβάνει τον πυρήνα της ωτοκίας, με 82,5% των φωλιών και ότι η ΠΟΙΚ 4 ταυτίζεται με το τμήμα, στο οποίο το ΥΠΕΚΑ επέβαλε αναστολή έκδοσης οικοδομικών αδειών, αναγνωρίζοντας την ανάγκη διατήρησης των φυσικών χαρακτηριστικών του. Ουσιαστικά με την ΠΟΙΚ 4 διακόπτεται η φυσική επικοινωνία του δάσους με τις θίνες και τον αιγιαλό και καταστρέφεται το τελευταίο φυσικό κομμάτι της περιοχής, 5 μόλις μέτρα πίσω από τις θίνες και 20 μέτρα από τις φωλιές!

Στο Σχέδιο Π.Δ. οι Περιοχές Προστασίας της Φύσης κατ' επίφαση χαρακτηρίζονται ως τέτοιες, δεδομένου ότι επιτρέπεται σε αυτές η κατάληψη 30% της παραλίας με ξαπλώστρες, ακόμη και στον πυρήνα του βιοτόπου (ΠΠΦ 3α) όπου ουδέποτε υπήρξε αίτημα για τέτοια χρήση.³ Επιπλέον, το Σχέδιο Π.Δ. δεν προβλέπει κανένα μέτρο διαχείρισης επισκεπτών, ειδικά τη νύχτα, στις παραλίες ωτοκίας. Τέλος, εντυπωσιάζει η έλλειψη αναφοράς, σε όλο το κείμενο του Σχεδίου Π.Δ., στην

³ Υπενθυμίζεται ότι με βάση τον Ν. για τη βιοποικιλότητα περιοχές προστασίας της φύσης χαρακτηρίζονται εκτάσεις μεγάλης οικολογικής ή βιολογικής αξίας (αρθρ. 19 (2) Ν. 1650/1986 όπως τροποποιήθηκε από τον Ν.3937/2011).

ανάγκη αποκατάστασης στοιχείων της φύσης που έχουν υποβαθμιστεί ή καταστραφεί, όπως οι θίνες με οργώματα και παράνομη διάνοιξη δρόμων, ειδικά σε σημαντικό τμήμα της ΠΠΦ3α.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το παρόν Σχέδιο Π.Δ. δεν μπορεί να επιτύχει ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης της θαλάσσιας χελώνας και του βιοτόπου της. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ως εργαλείο βιώσιμης ανάπτυξης για την περιοχή αλλά, αντίθετα, φαίνεται να στοχεύει στην εξυπηρέτηση οικοδομικών συμφερόντων, διακινδυνεύοντας έτσι το μέλλον της.

Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις ζητούμε

1. Το χαρακτηρισμό της περιοχής ως Εθνικό Πάρκο.
2. Την κατάργηση της Ζώνης Οικοανάπτυξης ΠΟΙΚ4 και τη μετατροπή της σε Περιοχή Προστασίας της Φύσης, με συνακόλουθη απαγόρευση δόμησης ώστε να ενοποιηθούν οι εκατέρωθεν ευρισκόμενες δύο ΠΠΦ.
3. Τον καθορισμό μέτρων και ρυθμίσεων πάνω στις παραλίες ωτοκίας για τη διασφάλιση απρόσκοπτης ωτοκίας.
4. Την αναμόρφωση όλου του Σχεδίου Π.Δ. βάσει ενός μακρόπνοου πλαισίου βιώσιμης ανάπτυξης που: (α) θα διασφαλίσει τη μακροχρόνια απρόσκοπτη ωτοκία της *Caretta caretta*, (β) θα διαφυλάξει τη φυσική κατάσταση της περιοχής, και (γ) θα παρέχει στην τοπική κοινωνία μια μακροχρόνια εναλλακτική, ποιοτική και σε αρμονία με το φυσικό κεφάλαιο της περιοχής ανάπτυξη.

Το πλήρες κείμενο των παρατηρήσεων είναι διαθέσιμο στο:

http://www.archelon.gr/contents/photos/File/ARCHELON_WWF_MEDASSET_7-9-2014.pdf

Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις

ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ,
ΑΡΧΕΛΩΝ,
Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία,
Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού,
Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης,
Δίκτυο Μεσόγειος SOS,
Καλλιστώ, περιβαλλοντική οργάνωση για την άγρια ζωή και την φύση,
Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης,
Greenpeace,
MEDASSET,
Mom,
WWF Ελλάς